

TASAVVUFUN ANA KONULARI (12)

(...dünden devam)

Yalnız İmam Gazâlî, bu feyzi, doğurmak manasına almıyor. Güneşin ışığı etrafa saçılır. Bu ışıklar güneşin kendisi değilse de ondan başkası da değildir. Ve bunda bir doğurma da yoktur. İşte Allah da böyle nurdur. Bu kâinat ise o nurun ışınlarıdır. Bu ışınların varlığı, güneş ışığının güneşe bağlı olması gibi Allah'a bağlıdır. Bunda doğurma anlamı yoktur (Maddiyyûn Mezhebinin İzmihlâli, s. 271 ve devamı).

b) Zaman:

Bütün vakitler, günler, aylar, yıllar ve çağlar hep isimlerin ve hakikatlerin birer görünümüdür. Devirlerle bu isim ve hakikatlerin küllî ve kuşatıcı hükümleri, anlarla da zat hükümleri görünür. Devir ve an iki asıldır. Bunlar arasında günler, saatler, aylar ve yıllar vardır. Anla devir arasında bulunan saniyeler, dakikalar hep mutlak varlığın sıfatı olan *vahdet* (birlik, teklik) ile mümkün varlığın sıfatı olan *kesret* (çokluk) arasındaki bağıntı gibidir. Nasıl çokluk, bir'in görünümünden ibaretse zaman da ân'ın görünümünden ibarettir. Ân bölünmeyen zamandır. Gerçek var olan odur. Ondan başkası yoktur. Geçmiş ve gelecek, varsayımdan başka bir şey değildir. Var olan andır. Çokluk ve imkân, gerçek varlık ile aynî(şekilli varlık)lar arasındaki harekettir. Yani zaman, ân'ın hareketidir.

"Allah vardı, başka bir şey yoktu" (İbnu Hibbân, Hâkim ve İbn Ebî Şeybe rivayet etmişlerdir. Keşf: 2/130).

"Nerede olursanız O, sizinle beraberdir" (Hadîd: 4) sözleri, ân'ın dayanağıdır. Ân'ın hareketinden dakikalar, dakikaların hareketinden dereceler, dereceler hareketinden saatler, saatlerden günler doğar. Günün açılmasından haftalar, aylar, mevsimler ve yıllar meydana gelir.

Zatî müşahedeye eren, EHADİYYET makamına nail olan kimse, tekrar görmez. Ân'ı bilir, devirlere geçmez. Çünkü Rabbi ona: *"Her gün başka bir şanda"* (Rahman: 29) olduğunu haber vermiştir.

(devamı yarın..)